

نقش دولت ها در توسعه علم

سخن نخست

امروزه بیش از هر زمان دیگری تداوم و بقای دولت ها به علم و پیشبرد آن وابسته است. از اینرو تقریباً در همه کشورها نقش مستقیم دولت ها در توسعه علم رو به افزایش است. دولت ها به این نکته پی برده اند که علم و فناوری پیوندی ناگسستنی دارند به همین دلیل، سیاست مربوط به فناوری با سیاست علمی و این دو را با سیاست اقتصادی در تعامل نزدیک می بینند. این درهم تنیدگی بویژه در عصر توسعه و اقتصاد مبتنی بر دانش سبب می شود تا نیاز به علم بیش از پیش احساس شود، بنابراین کشورهای توسعه یافته در سال های اخیر، کانون های تفکر، اتاق های اندیشه، ساختارهای پیشبرد علم و تصمیم گیری بر پایه اصول علمی را بعنوان رکن تقویت دولت تعریف نموده اند؛ ساختارهایی که تجربه و دانش صاحبان خرد را به هم تلفیق نموده و راههای به خطا رفته را اصلاح و راههای کمتر رفته را با استعانت از اصول و مبانی سیاست گذاری علمی و آینده پژوهشی به نحو شایسته ترسیم می نمایند و با گام های مطمئن و مصمم پیش می برند. بدون شک سیاست گذاری و تعیین راهبردهای ملی در حوزه علم و فناوری یکی از مهمترین گام های توسعه پایدار و امنیت کشور است. انجام این امر بدون بهره گیری از الگوهای موفق و فراهم نمودن بسترهای لازم میسر نمی باشد. مطالعه ویژگی های برجسته تحولات جاری در کشورهای پیشرفته و در حال پیشرفت، متولیان علم و فناوری کشور را به سوی ترسیم الگوهای پیشرفت علم و الگوهای فناوری رهنمون می سازد. بی شک اجرای این الگوها نیاز به حمایت همه جانبه دولت دارد.

تقریباً در کشورهای در حال توسعه زمینه ای وجود ندارد که نیاز به نقش حمایتی دولت نداشته باشد لیکن اصلی ترین وظیفه دولت ایجاد زمینه ها و زیر ساخت های توسعه علمی و فناوری است که توسط الگوهای مراکز سیاست علمی و فناوری تعیین و تدوین می شود. تجربه کشورهای صنعتی و پیشرفته نیز مبین این نکته است که هیچگاه دولت ها از عرصه توسعه علم و فناوری و حمایت از پژوهش کنار نرفته اند و به صورت پیوسته به تقویت نظام سیاست گذاری و حمایت از علم همت گمارده اند. بنابراین پیش نیاز توسعه علمی ارتباط تعریف شده و منسجم بین نهادهای علم و اجرا است و بدون نهادینه شدن این ارتباط، توسعه علمی در لابه لای نوشته ها باقی خواهد ماند.

فصلنامه رهیافت بعنوان رابط و واسط نهادهای علم و اجرا تلاش می نماید تا همچون گذشته با اطلاع رسانی به موقع فرصت های مغتنم علمی و خلاء های علمی و پژوهشی کشور، به عنوان یک حسگر علمی با ارائه راهبردهای ضروری برای توسعه علمی کشور ایفای نقش نماید، و در این راستا ایده های نو و سیاست علم پیشرو را در معرض دید مسوولان قرار دهد.

علی اکبر موسوی موحدی

سر دبیر